

Alkotmánybíróság

Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

postacím:
1535 Budapest
Pf. 773.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	III / 76-0 / 2014.
Érkezett:	2014 JAN 13.
Példány:	5
Melléklet:	5 x 6 db
Kezelőiroda:	P

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. § (1) bekezdése, valamint a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 155/B. § (1) bek. alapján a Veszprémi Törvényszék bírójaként egyedi normakontroll eljárás lefolytatása iránti kérelmet terjesztek elő az alábbiak szerint:

A Veszprémi Törvényszék előtt 1.G. 40.062/2013. szám alatt folyamatban lévő perben

[redacted] felperesek a [redacted] alperes ellen előterjesztett keresetükben kérték, hogy a bíróság az alperes 2013. július 29-én meghozott 4/2013. (07. 29.), 5/2013. (07. 29.), 6/2013. (07. 29.) és 7/2013. (07. 29.) számú közgyűlési határozatait helyezze hatályon kívül.

A Veszprémi Törvényszék előtt 40.074/2013. szám alatt folyamatban lévő perben

[redacted] felperesek a [redacted] alperes ellen előterjesztett keresetükben kérték, hogy a bíróság helyezze hatályon kívül az alperes 2013. augusztus 26-án tartott közgyűlésének 3/2013. (08. 26.) számú határozatát.

A felperesek mindkét perben az alperes közgyűlésének olyan határozatait támadták, amelyek meghozatalára a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról szóló 2013. évi CXXXV. törvény (Integrációs törvény) egyes rendelkezései alapján került sor.

A fenti ügyekben eljáró bíróként kérem, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról szóló 2013. évi CXXXV. törvényt teljes egészében - annak hatályba lépéséig visszamenő hatállyal - semmisítse meg a következő indokok alapján.

A szövetkezeti hitelintézetek integrációjával kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2013. évi CXCVI. törvény ugyan számos rendelkezését módosította az Integrációs törvénynek, a jelen beadvány azonban az Integrációs törvény ezen módosítások előtti, 2013. november 30-ig hatályos rendelkezéseire hivatkozik, figyelemmel arra, hogy a bíróságnak az előtte folyamatban lévő, fent megjelölt perek elbírálása során a fenti módosítások előtt hatályos szöveget kell alkalmaznia.

Az Integrációs törvény sérti az Alaptörvénynek

- az egyesülési jogot biztosító VIII. cikk (2) és (5) bekezdését
- a tulajdonhoz való jogot biztosító XIII. cikk (1) bekezdését
- a vállalkozás szabadságát biztosító M) cikk (1) bekezdését és XII. cikk (1) bekezdését
- a diszkriminációt tilalmazó XV. cikk (1) és (2) bekezdését
- a B) cikk (1) bekezdés szerinti jogállamiság követelményét és
- a jogállamiság követelményéből fakadó alapjogként nevesített jogot a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz jogot biztosító XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (7) bekezdését, valamint nem felel meg az alapjogok korlátozására vonatkozó alkotmányos követelményeknek.

I.

A vállalkozáshoz való jog sérelme

Az integrációs törvény 11. § (1) bek., 15. § (2) bek., 15. § (3) bek., 15. § (4) bek. a) pontja, 15. § (7) bek., 15. § (11) bek., 15. § (12) bek., 19. § (2) bek. a)-b) pontjai és 19. § (3) bek. c) pontja sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében biztosított vállalkozáshoz való jogot.

Az Alkotmánybíróság korábban hozott határozataiban kimondta, hogy a cselekvési autonómia a méltósághoz való jogból eredő jogosultság, amely a társadalmi szervezeteket és a gazdasági társaságokat is megilleti (ld. 8/1999. (IV. 23.) AB határozat és 24/1996. (VI. 25.) AB határozat). A jogalanyisággal rendelkező szervezetek cselekvési autonómiájában benne foglaltatik, hogy a szervezet tevékenységét befolyásoló alapvető döntéseket maga a szervezet hozza meg. A méltósághoz való jogból eredő cselekvési autonómia része az is, hogy mindenki maga határozhatja meg működésének és tevékenységének célját, szervezeti kereteit, tartalmi és formai elemeit, amennyiben ezt az alkotmányos jogszabályi keretek között teszi. Magyarország Alaptörvénye a gazdasági élet szereplői számára biztosítja azt a jogot, hogy gazdasági tevékenységüket - a jogszabályi keretek között - saját döntéseik alapján, önállóan folytassák [Magyarország Alaptörvénye az M) cikk (1) bekezdésében kimondja, hogy Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik, míg a XII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz.].

A fent hivatkozott perekben alperesként megjelölt zártkörű részvénytársasági cégformában működő szövetkezeti hitelintézet és annak részvényesei gazdálkodási önállóságát, autonómiáját sértette az Integrációs törvény

19. § (3) bek. c) pontja, mely szerint a szövetkezeti hitelintézet köteles volt a törvény hatályba lépése után 45 napon belül elfogadni új alapszabályát az Integrációs Szervezet igazgatósága által meghatározott szöveggel,

15. § (12) bekezdése, mely szerint az alperes vezető tisztségviselőinek kinevezéséhez 2013. december 31-éig az Integrációs Szervezet, 2014. január 1-jétől a Takarékbank Zrt igazgatósága előzetes hozzájárulása szükséges,

15. § (4) bek. pontja, mely szerint, ha az alperes nem tesz eleget az utasításnak, vagy nem jogszabályok vagy szabályzatoknak megfelelően működik, akkor a Takarékbank Zrt igazgatósága dönthet a vezető tisztségviselője megbízatásának a felfüggesztéséről legfeljebb 180 napra, mely felfüggesztés legfeljebb további 180 napra meghosszabbíthat, vagy különösen indokolt esetben dönthet megbízatásuk megszüntetéséről, illetve átmeneti időre vezető tisztségviselő vagy tisztségviselők megbízásáról, valamint

15. § (7) bek. a) pontja, mely szerint ha a szövetkezeti hitelintézet a Takarékbank Zrt igazgatósága szerint válsághelyzetben van, akkor a Takarékbank Zrt igazgatósága dönthet a szövetkezeti hitelintézet vezető tisztségviselője megbízatásának felfüggesztéséről legfeljebb 180 napra, mely felfüggesztést legfeljebb további 180 napra meghosszabbíthat, vagy különösen indokolt esetben dönthet megbízatása megszüntetéséről, illetve átmeneti időre vezető tisztségviselő vagy tisztségviselők megbízásáról,

15. § (11) bek., mely szerint a szövetkezeti hitelintézet a számviteli törvény szerinti beszámolóját kizárólag a Takarékbank Zrt előzetes jóváhagyását követően fogadhatja el, továbbá

15. § (3) bek., mely szerint a Takarékbank Zrt ellenőrzi ha a szövetkezeti hitelintézet tevékenysége és a jogszabályoknak, valamint az Integrációs Szervezet és a Takarékbank Zrt által kijelölt szabályzatoknak megfelelő működés érdekében utasítást adhat, melynek a hitelintézet köteles eleget tenni.

Amikor a zártkörű részvénytársaságként működő szövetkezeti hitelintézet alapítói arról döntöttek, hogy közös gazdasági tevékenység folytatására gazdasági társaságot alapítanak, azokat a feltételeket is meghatározták, amelyek között ezen tevékenységüket folytatni kívánják és mindezeket egy általuk kötött szerződésbe: a létesítő okiratba (alapszabály) foglalták. Ehhez képest az Integrációs törvény olyan új létesítő okirat elfogadására kötelezi a tagokat, amelynek tartalmába beleszólásuk nem volt. Ezzel az Integrációs törvény lényegében megszünteti a tagok közötti szerződést és helyébe a jogszabályban kijelölt szervezet által meghatározott tartalmú szerződést állítja.

A Ptk. 226. § (2) bek. értelmében jogszabály a hatályba lépése előtt megkötött szerződések tartalmát csak kivételesen változtathatja meg. Ha a szerződés megváltozott tartalma bármelyik fél lényeges jogos érdekeit sérti, a fél kérheti a bíróságtól a szerződés módosítását, vagy - ha jogszabály másként nem rendelkezik - a szerződéstől elállhat. Lényegében ezen jogszabályi rendelkezés analógiájaként fogható fel az integrációs törvény azon jogtechnikai megoldása, hogy nem maga a jogszabály állapítja meg a szerződés feltételeit, hanem erre egy harmadik személyt jogosít fel és kötelezi a szerződő feleket, hogy ezen harmadik személy által megállapított feltételeket alkalmazzák szerződésükben.

Az Alkotmánybíróság a Ptk. 226. § (2) bekezdésének szövegét elemző 32/1991. (VI. 6.) AB határozatában kifejtette egyrészt azt, hogy az állam jogszabállyal a szerződések tartalmát általában csak ugyanolyan feltételek fennállása esetén változtathatja meg

alkotmányosan, amilyen feltételek fennállása esetén a bíróság módosíthatja a szerződést, ez a feltétel pedig a *clausula rebus sic stantibus*. Ebből következően a már létező szerződések tartalmának jogszabály útján való megváltoztatása csak akkor lehetséges, ha a szerződéskötést követően megváltozott körülmények folytán a szerződés valamelyik fél lényeges, jogos érdekét sérti, a körülményváltoztatás nem volt ésszerűen előre látható, a változás következményeinek viselése meghaladja a félre telepíthető kockázat mértékét és a beavatkozás társadalmi méretű igényt elégít ki. Másrészt leszögezte, hogy az Alkotmánybíróság jogosult eldönteni azt, hogy a Ptk. 226. § (2) bek-ben biztosított felhatalmazás alapján a beavatkozás feltételei alkotmányosan fennállnak-e. A jelen esetben a szerződésbe való beavatkozásnak az Alkotmánybíróság által meghatározott feltételei nem teljesülnek. Az integrációs törvény előírásával kapcsolatban nem merült fel, hogy arra azért lenne szükség, mert az alapszabály annak elfogadását követően megváltozott körülmények folytán valamely részvényes lényeges, jogos érdekeit sérti és ez a jogsérelem más módon ne lenne orvosolható, mint ahogy az sem merült fel, hogy az alapszabály módosítása társadalmi méretű igényt elégítene ki.

Az Alkotmánybíróság a 7/1991. (II. 28.) AB határozatában kimondta, hogy a szövetkezet közgyűlése a termelőszövetkezetek tagságának önkormányzati szerve, amely a belső szabályzataiban meghatározott rendje szerint jogosult - egyebek között - a tulajdonosi döntések meghozatalára is. A szövetkezetek önállóságának elismerésével és alkotmányos védelmével az alkotmányos jogszabályoknak megfelelően garantálniuk kell ezt az önállóságot. A jogszabálynak az a rendelkezése, amely ezt a jogot lényegesen korlátozza anélkül, hogy e korlátozás elkerülhetetlenül szükséges volna, elkerülhetetlensége és a vele elérni kívánt céllal való arányossága megállapítható lenne, nem felel meg az alapjogok korlátozása feltételeinek.

Mivel a szövetkezet közgyűlése és a részvénytársaság közgyűlése döntéshozatali funkcióikat tekintve jogilag lényegében azonos szervek, ezért a szövetkezet közgyűlésével kapcsolatban kifejtettek irányadóak a részvénytársaság közgyűlésére is. Az Integrációs törvény 11. § (1) bek., 15. § (2) bek., 15. § (3) bek., 15. § (4) bek. a) pontja, (7) bek., (11) bek., (12) bek. sértik a szövetkezeti hitelintézet autonómiáját, a részvényeseit megillető, az Alaptörvényben nevesített vállalkozási jogot. Miután az Integrációs törvény az Integrációs Szervezet, illetve a Takarékbank részére olyan jogokat adott, amelyek egyébként a jogalanyisággal rendelkező szervezetet magát illetik, ezeket a jogokat elvonta ettől a szervezettől - jelen esetben a szövetkezeti hitelintézettől - és részvényeseitől és akiktől ezáltal elvonta a szervezet tevékenységét befolyásoló alapvető döntések meghozatalának jogát is.

II.

A tulajdonhoz való jog sérelme

Az Integrációs törvénynek a vállalkozáshoz való jog sérelmét is okozó 11. § (1) bek., 15. § (2) bek., 15. § (3) bek., 15. § (4) bek. a) pontja, 15. § (7) bek. a) pontja, 15. § (11) bek., 15. § (12) bek., 19. § (2) bek. a)-b) pontja, 19. § (3) bek. c) pontjai egyúttal sértik a szövetkezeti hitelintézet tagjainak, részvényeseinek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát is. Az Integrációs törvény ugyanis olyan integrációt hozott létre, amely lényegében megszüntette a hatálya alá tartozó hitelintézetek jogi, gazdálkodási és működési önállóságát és elvonta vagy jelentősen korlátozta a szövetkezeti hitelintézetek tagjainak, részvényeseinek a vállalatirányítással kapcsolatos jogait a fenti rendelkezéseivel.

Az Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában leszögezte, hogy az Alkotmány a tulajdonjogot mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti alapjogi védelemben, míg a 10/2011. (IV. 12.) AB határozatban kifejtette, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem a polgári jogi értelemben vett tulajdonvédelmen túlterjeszkedve biztosítja azt, hogy a tulajdonhoz való jog alanyai az életviszonyokat és gazdasági kapcsolatokat alakító gazdasági döntéseket önállóan és szabadon hozzák meg. Ez magyarázza, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem nem csak a polgári jogilag a tulajdon közvetett tárgyának minősülő dolgokra terjed ki, hanem az egyéb dologi jellegű vagyoni jogokra és egyes nem dologi jellegű vagyoni jogosultságokra is. Mindezekből következően egy gazdasági szervezet autonómiájának egyik meghatározó eleme a tulajdona feletti rendelkezési jog biztosítása. Márpedig a rendelkezési jog a tulajdonhoz tartozó részjogosítvány, amely a tulajdon feletti döntés szabadságát jelenti [ld. 7/1991. (II. 28.) AB határozat]. A tulajdonjog és a vállalkozás joga így szorosan összekapcsolódik, hiszen egy vállalkozó a vállalkozási tevékenység szabad kifejtésén keresztül tudja biztosítani a cselekvési autonómiájának anyagi alapját, számára az általa kifejtett üzleti tevékenység jelenti a rendszeres jövedelemforrást, amely ekként a tulajdonjog alkotmányos védelmét élvezi. A tulajdonjog magában foglalja a vállalkozás, vagyis az üzleti tevékenység szabad kifejtését, ezért a tulajdonjog sérelme a vállalkozás jogának korlátozását is eredményezi. Az Integrációs törvény ehhez képest meggátolja, hogy a hatálya alá tartozó szövetkezeti hitelintézet a tulajdona felhasználásával szabadon fejthesse ki üzleti tevékenységét, illetve azt olyan szigorú korlátok közé szorítja, amely a vállalkozáshoz való jog sérelmét eredményezi. A gazdasági élet szereplői jellemzően a gazdasági érdekeiknek megfelelően önkéntesen, szerződések útján alakítják ki egymás közötti viszonyaikat és valósítják meg ezen döntéseiket. A cselekvési autonómia és a tulajdonhoz való jog tehát lényegében a szerződéskötés, a szerződő fél és a szerződés tartalmának szabad megválasztásához való jogon keresztül érvényesül. Éppen emiatt a szerződési szabadság szintén alkotmányos jogként fogható fel, mint a vállalkozás szabadsága, valamint a vállalkozáshoz és a tulajdonhoz való jog lényegi eleme [a 10/2011. (IV. 12.) AB határozat V.1.5. részletesen idézi az ezzel kapcsolatos korábbi alkotmánybírósági gyakorlatot].

Az Alaptörvény M) cikke alapelveként rögzíti a tisztességes gazdasági versenyt és a vállalkozás szabadságát, a II. cikk kimondja az emberi méltósághoz való jogot, a XII. cikk a vállalkozás jogát, a XIII. cikk pedig védi a tulajdonjogot. Ehhez kapcsolódóan az Alaptörvény U) cikk (1) bek. g) pontja szerint a polgárok tulajdonhoz fűződő jogainak korlátozása az önkényuralmi rendszer jellemzője, amely a jog uralmán alapuló állami berendezkedéssel összeegyeztethetetlen.

Az államnak nem vitásan joga van meghatározni a gazdasági tevékenység folytatásának előfeltételeit és szabályait és ehhez igazodóan alakíthatja ki a gazdaságpolitikája kereteit. Ez a joga azonban nem terjedhet ki arra, hogy a gazdasági társaságok döntési szabadságát elvonja, mert ezen jogát csak a fentiekben felhívott szabadságok és jogok tiszteletben tartásával gyakorolhatja, hiszen ezen szabadságok és jogok szabnak korlátot a piacgazdaságba való közhatalmi beavatkozás számára. Az Integrációs törvény a hitelintézeti szektor egy részét egyoldalúan a magántulajdon terhére rendezi olyan eszközökkel, amelyek nincsenek összhangban a tulajdonvédelem elvével. A 10/2011. (IV. 12.) AB határozatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a kiépült piacgazdaság viszonyai között az állam a gazdasági változtatások érdekében nem vehet igénybe olyan eszközöket, amelyek a gazdasági rendszerváltás idején kivételesen megengedettek voltak, illetve amelyeket a

piacgazdaság megvalósítása nélkülözhetetlenné tett. A megszilárdult jogállamiság keretei között a szövetkezeteket a vagyoni döntések körében megillető cselekvési autonómia egyetlen szövetkezettípus esetében sem hagyható figyelmen kívül.

III.

A tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog sérelme

Az Integrációs törvény 15. § (4) bek. a) pontja, 15. § (17) bek. és 20. § (12) bek. sérti a hatálya alá tartozó szövetkezeti hitelintézet, illetőleg annak tagjai, részvényesei részére biztosított, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes eljáráshoz való jogát és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében megfogalmazott jogorvoslathoz való jogát.

Az Alkotmánybíróság már a 32/1999. (XII. 22.) AB számú határozatában leszögezte, hogy minden közigazgatási döntéssel szemben biztosítani kell a bírósági felülvizsgálat lehetőségét és ez az alapelv azóta is töretlen az Alkotmánybíróság gyakorlatában. A jogorvoslathoz való jog biztosítása nem kerülhető meg azáltal, hogy az állam egy magánjogi intézményt ruház fel olyan döntések meghozatalának jogával, amelyek lényegesen kihatnak az Integrációs törvény hatálya alá tartozó szövetkezeti hitelintézetek tevékenységére, üzleti tevékenységére, esetleg létére. Azáltal tehát, hogy az Integrációs törvény nem biztosítja a jogorvoslathoz való jogot a Takarékbank Zrt és az Integrációs Szervezet, illetve azok igazgatóságainak a döntéseivel szemben, megsérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (7) bekezdését (Megjegyzés: a szövetkezeti hitelintézetek integrációjával kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2013. évi CXCVI. törvény a fenti szervek több döntéstípusa ellen már lehetővé teszi a bírósághoz fordulás jogát.)

IV.

A diszkrimináció tilalmának sérelme

Az Integrációs törvény az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésében meghatározott diszkrimináció tilalmát is sérti azzal, hogy a személyi hatályát önkényesen, hátrányos megkülönböztetést tartalmazó módon jelöli ki azáltal, hogy a szövetkezeti hitelintézet fogalmának meghatározása során mind a szövetkezeti, mind pedig a részvénytársasági formában működő hitelintézetek közül önkényesen válogat.

Az Integrációs törvény a szövetkezeti hitelintézetekre terjed ki. A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 5. § (3) bekezdése 2013. november 30. előtt hatályos szövege szerint a szövetkezeti hitelintézet a takarékszövetkezet, illetőleg hitelszövetkezet összefoglaló megnevezése. Ehhez képest az Integrációs törvény a szövetkezeti hitelintézet fogalmát és ezzel az integrációban részt vevők körét egy irányban kiterjeszti, más irányban pedig leszűkíti. Az Integrációs törvény 1. § (1) bek. t) pontja értelmében szövetkezeti hitelintézetnek minősül a takarékszövetkezet, a hitelszövetkezet és minden olyan egyéb hitelintézet is, amelynek működését, vagy amelynek betéteit 2013. január 1-jén Önkéntes Takarékszövetkezeti Intézményvédelmi Alapok valamelyike védte, ideértve a nem szövetkezeti hitelintézeteket is, de ide nem értve a Folyamatban lévő engedélykérelemmel rendelkező hitelintézetet. A fentiekből kitűnően az Integrációs törvény hatálya elsősorban a szövetkezeti formában működő hitelintézetekre terjed

ki, azonban nem terjed ki egységesen minden takarékszövetkezetre és hitelszövetkezetre, mert nem vonatkozik azokra, amelyek az Integrációs törvény elfogadásának napját megelőzően döntöttek a részvénytársasággá való átalakulásról és az ehhez szükséges engedélykérelmet benyújtották a PÁSZF-hez [ld. 1. § (1) bek. e) pontja]. Az Integrációs törvény hatálya a szövetkezeti formában működő hitelintézeteken felül kiterjed egyes részvénytársasági formában működő bankokra is, de csak azokra, amelyek 2013. január 1-jén tagjai voltak valamely Önkéntes Takarékszövetkezeti Intézményvédelmi Alapnak [ennek fogalmát az Integrációs törvény 1. § (1) bek. q) pontja határozza meg]. Az Integrációs törvény hatálya ugyanakkor nem terjed ki más részvénytársasági formában működő bankokra, noha ezekre a bankokra is egységesen ugyanazok a törvényi feltételek vonatkoznak, mint az Integrációs törvény által szövetkezeti hitelintézetnek minősített bankokra. Az Integrációs törvény hatálya ugyanakkor nem minden részvénytársasági formában működő Szövetkezeti Intézményvédelmi Alaphoz csatlakozott hitelintézetre terjed ki, hanem csak azokra, amelyek a Szövetkezeti Intézményvédelmi Alapok közül Önkéntes Takarékszövetkezeti Intézményvédelmi Alapnak minősülnek az 1. § (1) bek. q) pontja értelmében. Az Integrációs törvény ugyan nevesíti a négy létező intézményvédelmi alapot (HBA, OTIVA, REPIVA, TAKIVA), azonban az Önkéntes Takarékszövetkezeti Intézményvédelmi Alapok közé a HBA-t nem sorolta be, ezért az Integrációs törvény hatálya nem terjed ki arra a részvénytársasági formában működő hitelintézetre, amely a HBA tagja.

V.

A jogállamiság követelményének sérelme

Az Alaptörvény B. cikk (1) bek. szerint Magyarország demokratikus jogállam. A demokratikus jogállamiság fogalmához hozzátartozik az érintetteknek a jogalkotási folyamatba történő bevonása. Ehhez képest az Integrációs törvény előkészítéséről, a törvényjavaslat tartalmáról az érintettek csak akkor szerezhettek tudomást, amikor az már be volt nyújtva az Országgyűlésnek és mire megismerhették, hogy a törvényjavaslat ténylegesen mit tartalmaz, azt az Országgyűlés már el is fogadta. Az Integrációs törvénynek ez az előzetes egyeztetés nélküli, erőltetett ütemű elfogadása nem tette lehetővé a törvény előkészítésében való érdemi részvételt, a törvénytervezet előzetes megismerését, tartalmának befolyásolását.

Az Integrációs törvény elfogadását követően a Köztársasági Elnök megfontolásra visszaküldte az Országgyűlésnek a jogszabályt, mert aggályosnak tartotta azt, különösen a tulajdonjog védelme és az uniós jognak való megfelelés szempontjából. Ezt követően az Országgyűlés két nap múlva ismételt elfogadta a jogszabályt anélkül, hogy reflektált volna a Köztársasági Elnök által felvetett aggályokra.

A jogállamiság követelményei közé tartozik az is, hogy a jogszabály hatályba lépésének időpontját akként kell meghatározni, hogy a jogalkalmazók számára megfelelő idő álljon rendelkezésre a jogszabály megértéséhez és a végrehajtáshoz való felkészüléshez. Ehhez képest az Integrációs törvény 2013. július 12-én került kihirdetésre és a következő napon hatályba lépett. A jogszabály hatályba lépésével megindultak azok a 15, 20, 45 napos határidők, amelyek kijelölték az integráció megvalósulásának lépcsőit. A törvény kihirdetése és hatályba lépése közötti rendkívül rövid idő, valamint a hatályba lépéstől meginduló szigorú határidők megfosztották az érintetteket attól a lehetőségtől, hogy megfontolt döntést hozzanak az adott körülmények között követendő magatartásról.

VI.

Az integrációs törvény által megvalósított jogkorlátozásoknak nincs alkotmányos indoka

A fentebb hivatkozott emberi méltósághoz való jog, a vállalkozás joga, a tulajdonhoz való jog, a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog olyan alapvető jogok, amelyek az Alaptörvény I. cikk (3) bek. értelmében más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozhatóak. Ezek mellett az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a tulajdon jog korlátozásával kapcsolatban további feltételeket is meghatároz, eszerint tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.

Az Alkotmánybíróság a 66/1995. (XI. 24.) AB határozatában kifejtette, hogy a nem alapjogokat érintő korlátozás akkor alkotmányellenes, ha az önkényes, azaz indokolatlan, vagyis nincs ésszerű oka, mert a norma ilyenkor sérti az emberi méltósághoz való jogot, hiszen az ilyen esetben bizonyosan nem kezelték az érintetteket egyenlő méltóságú személyként és nem értékelték mindegyikük szempontjait hasonló figyelemmel, körültekintéssel és méltányossággal. Ennek az állandó alkotmánybírói gyakorlatnak a szerződési szabadság alkotmányos korlátozhatóságára vonatkozó konkretizálását határozta meg az Alkotmánybíróság a rebus sic stantibus clausulájának a feltételeivel. Eszerint az állam csak akkor módosíthat jogszabállyal már fennálló szerződéseket, ha valamilyen társadalmi méretű, lényeges körülményváltozás áll be, amely tömegesen érint szerződéseket.

Az Integrációs törvény által megvalósított jogkorlátozások azonban nem felelnek meg a fenti alkotmányos követelményeknek, mert nincsen olyan alapvető jog, amelynek az érvényesülése, illetve olyan alkotmányos érték, amelynek a védelme az elrendelt korlátozásokat indokolná, a korlátozás nem felel meg a szükségesség és arányosság követelményének, az integrációs törvény által megvalósított korlátozás oly mértékű, hogy az emberi méltósághoz, a vállalkozáshoz, a tulajdonhoz, a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogot lényegében kiüriti. Az Integrációs törvény által megvalósított tulajdon jog elvonásnak nincsen alkotmányosan igazolható oka, azzal kapcsolatban nem teljesül a kivételesség követelménye, az integrálással érintett hitelintézetek részvényesei nem részesülnek megfelelő kártalanításban és az Integrációs törvény hatályba lépése előtti létesítő okirat módosítását nem indokolja semmilyen, a szerződések tömegét érintő lényeges társadalmi változás. Az Integrációs törvény a preambulumban is és az indokolásában is csupán gazdaságpolitikainak tekinthető érvekkel próbálja legitimálni a jogkorlátozásokat.

Veszprém, 2014. január 6.

dr. Kovács Zsolt
Dr. Kovács Zsolt
bíró
Veszprémi Törvényszék

Mellékletek:

Veszprémi Törvényszék 1.G. 40.062/2013. szám alatti ügyben benyújtott keresetlevél,
8. sz. érdemi ellenkérelem, 9. sz. tárgyalási jegyzőkönyv

Veszprémi Törvényszék 1.G. 40.074/2013. szám alatti ügyben benyújtott keresetlevél,
7. sz. ellenkérelem, 8. sz. tárgyalási jegyzőkönyv.